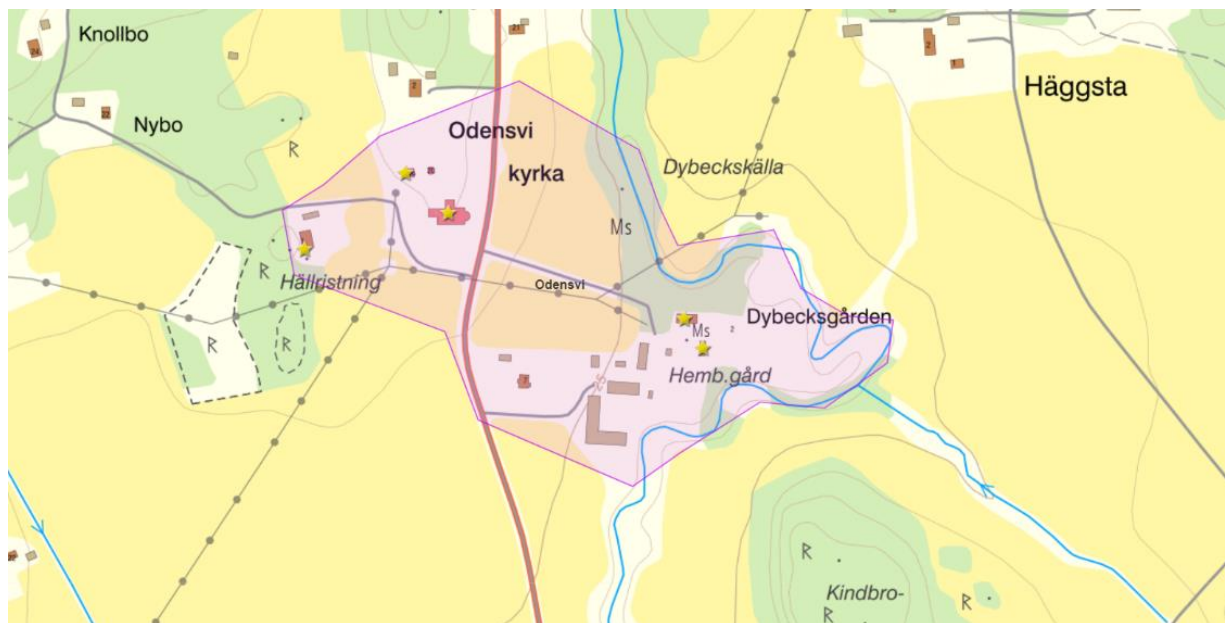

ODENSVI

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Odensvi socken ligger i Köpings kommun i sydvästra delen av Västmanlands län. Kyrkan ligger längst söderut på en höjd i Kölstaåns dalgång. Den öppna dalgången präglas av ett svagt böljande jordbrukslandskap som är omgivet av större kuperade skogspartier. Siktlinjerna är goda över de öppna fälten som omger kyrkan.

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Kölstaån rinner i nord-sydlig riktning väster om kyrkan. Den äldre landsvägen går på en höjd intill och passerar kyrkan. Strax söder om kyrkan finns en fyrvägs korsning. Vägen söderifrån gick tidigare förbi på kyrkans västra sida. Den drogs om under mitten av 1900-talet och passerar idag på kyrkans östra sida. Därifrån går en allékantad väg till Dybäcksgården, den före detta prästgården.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

En stenkyrka uppfördes troligen omkring år 1200. Kyrkan brann 1659 och byggdes upp igen. Exteriören präglas av 1700-tal. Ett medeltida sidokapell finns kvar. Direkt norr om kyrkan ligger en före detta komministergård/prästgård som uppfördes under mitten av 1900-talet. Väster om kyrkan ligger en före detta fattigstuga.

Öster om väg och kyrka ligger den äldre prästgården. Ca 50 meter österut mot vägen ligger den före detta arrendatorsbostaden med tillhörande jordbruksbebyggelse. Prästgården mangårdsbyggnad uppfördes 1776. Den används idag som hembygdsgård och kallas Dybäcksgården efter Rickard Dybäck som bland annat diktade "Du gamla, du fria". Där finns två boningshus från 1700-talet, en tiondebod från 1600-talet och en loftbod som är ditflyttad. Mindre torp ligger spridda i skogspartierna kring kyrkan. En större gård, Häggsta ligger öster om Kölstaån.

GRÖNSTRUKTUR

Norr om prästgården finns en parkliknande grönyta med en minnessten över Dybäck som restes 1917. Fjorton väghållningsstenar är placerade utmed en björkallé med 2–5 m mellanrum.

Väghållningsstenarna flyttades 1917 från omgivande gårdar tillplatsen. Två vägstenar är placerade runt en flaggstång. Vid norra delen av grönytan finns en trappa som leder ner till en källa, Dybäcks källa. Trappstegen ner till källan verkar också utgöras av väghållningsstenar. Källan ligger intill åstrandens västra sida och är stensatt.

BEBYGGELSE

Byggnaderna i anslutning till kyrkan har alla en koppling till kyrkan och merparten tillhör de sockengemensamma byggnaderna. Den nyare prästgården/komministergård fick ett nytt bostadshus på mitten av 1900-talet. På fastigheten finns en äldre loftbod från 1600- eller 1700-talet. Fattigstugan uppfördes troligen under slutet av 1800-talet. Två skolhus har funnits men inte i anslutning till kyrkan. Prästgårdens arrendebostad har flertalet större ekonomibyggnader från 1900-talet början.

	<i>Byggnadstyp</i>	<i>Årtal</i>	<i>Kommentar</i>
Ja	Kyrkan	1770-tal	
Ja	Prästgård	1776	Dybäcksgården, idag församlingshem och hembygdsgård
	Sockenstuga		
	Klockargård		
Ja	Fattigstuga	1800-tal	
	Skolhus		
Ja	Tiondebod	1600-tal	
	Sockenmagasin		
	Kyrkstall		
Ja	Övrig företeelse av vikt	1955	Komministergård, senare vaktmästarbostad, loftbod 1600-talet slut
Ja	Övrig företeelse av vikt	1927	Arrendatorsbostad

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

Äldre medeltid till 1350	○ 1 Betydande värde som helhet
Yngre medeltid 1350–1550	2 Betydande värde i delar
○ 1550–1760	3 Få betydande värden
1760–1860	
1860–1920	
1920–2000	
Blandad Tidsperiod	

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Endast sockengemensamma byggnader finns kring kyrkan. Den före detta prästgården är dominant i miljön.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet i kyrka och församlingshem, hembygdsföreningens verksamhet i församlingshemmet, övriga byggnader privata bostäder.

ATT TÄNKA PÅ

Behåll kopplingen mellan före detta prästgård och kyrka öppen samt vårda allén.

Vårda minnespark norr om prästgård.

Tiondeboden samt loftbod norr om kyrkan är av hög ålder.

Fornminnen är skyddade enligt 2:e kapitlet Kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

Möjliga kyrkstigar från Häggesta gård över Kölstaån.

KÄLLOR

Kulturhistorisk karakterisering Odensvi kyrka, Västerås stift, 2005

Särskilda områden av intresse för kulturmiljövården i Köpings kommun, 1987, Köpings kommun.

Odensvi kyrka

Dybecksgården, Odensvi före detta prästgård, idag församlingshem.

Före detta tionebod, möjligen från 1600-talet.

Dybäcksgården.

Före detta komministergård och senare vaktmästarbostad.

Före detta fattigstuga.

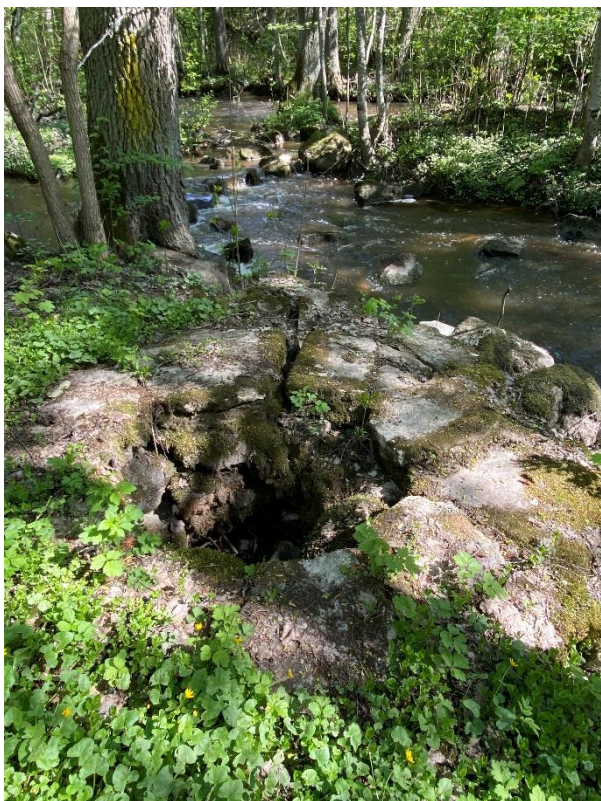
Ekonomibyggnader vid arrendatorsbostaden.

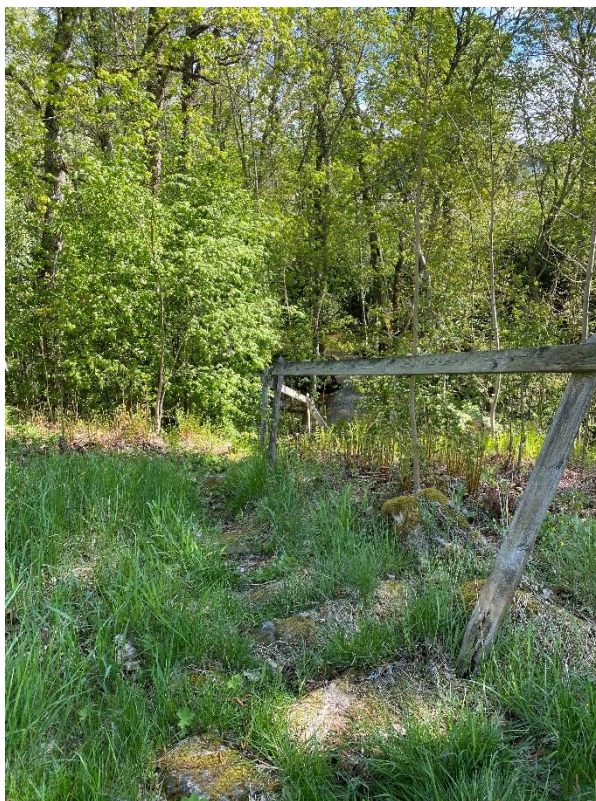
Allé mot Dybäcksgården.

Minnessten över Rickard Dybäck.

Källa vid ån.

Trappa ner till ån. Stegen består av milstenar.